

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Lublinie

LLU.410.010.02.2015

P/15/044

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Lublinie

ul. Okopowa 7, 20-022 Lublin

T +48 81 461 31 20, F +48 81 461 31 11

llu@nik.gov.pl

Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-112, 20-001 Lublin 1

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/15/044 – Świadczenie pomocy osobom starszym przez gminy i powiaty
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Lublinie
Kontroler	Marek Raczkowski, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 94505 z 20.05.2015 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Białej Podlaskiej, ul. Marszałka Józefa Piłsudskiego 24, 21-500 Biała Podlaska (dalej: Ośrodek lub MOPS)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Renata Jaroszuk, dyrektor MOPS (dowód: akta kontroli str. 3-5)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia¹, że MOPS zapewnił dostępność do pomocy w formie usług opiekuńczych lub umieszczenia w domu pomocy społecznej (*dps*) osobom starszym wymagającym takiej pomocy i wyrażającym na nią zgodę². Mieszkańcom Miasta Biała Podlaska (*Miasto*) oferowano również pomoc w ośrodkach wsparcia. Właściwe rozeznanie potrzeb w zakresie pomocy społecznej umożliwiło zatrudnienie pracowników socjalnych posiadających kwalifikacje określone w art. 116 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej³ oraz w liczbie gwarantującej osiągnięcie proporcji do liczby mieszkańców Miasta, wymaganej art. 110 ust. 11 powołanej ustawy. Potrzeby w zakresie pomocy społecznej przedstawiano Radzie Miasta Biała Podlaska (*RM*), stosownie do obowiązków nałożonych art. 110 ust. 9 u.p.s.

Przyznając usługi opiekuńcze oraz kierując osoby do *dps*, przestrzegano obowiązujących przepisów w tym zakresie. Przed wydaniem decyzji o przyznaniu pomocy przeprowadzano wywiad środowiskowy, prawidłowo wyliczano dochód na osobę w rodzinie oraz odpłatność za świadczenie. Decyzje w sprawie przyznania usług opiekuńczych oraz skierowania do *dps* wydawano terminowo.

Stwierdzono jednak nieprawidłowość polegającą na podwyższeniu opłaty za pobyt w *dps* (w pięciu przypadkach), w związku ze zmianą sytuacji dochodowej osób w nich umieszczonych, z datą wcześniejszą, niż data, w której decyzje wydane w tych sprawach stały się ostateczne, co było niezgodne z art. 130 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego, w związku z art. 106 ust. 1 i 5 u.p.s.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

² Kontrolą objęto lata 2012-2014

³ Dz. U. z 2015 r., poz. 163, ze zm., zwanej dalej u.p.s.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Dostępność opieki w miejscu zamieszkania, w tym realizacja przez gminy zadań w zakresie rozwoju systemu usług opiekuńczych

Opis stanu faktycznego

1.1. Zakres zadań Ośrodka i sposób ich realizacji określony został w jego statucie⁴ oraz regulaminie organizacyjnym⁵.

(dowód: akta kontroli str. 6-33)

Według stanu na dzień 31.12.2012 r. Ośrodek zatrudniał 30, a na koniec 2014 r. 29 pracowników socjalnych. Wszyscy zatrudnieni byli w pełnym wymiarze czasu pracy i posiadali kwalifikacje uprawniające do wykonywania zawodu pracownika socjalnego, określone w art. 116 u.p.s. Tym samym spełniony został wymóg, określony w art. 110 ust. 11 u.p.s, zatrudnienia pracowników socjalnych w stosunku jeden pracownik na 2000 mieszkańców⁶. Ośrodek nie występował o dodatkowe środki na zatrudnienie pracowników socjalnych.

(dowód: akta kontroli str. 34-37)

1.2. Miasto Biała Podlaska nie prowadziło placówek całodobowej opieki, w tym dps. W placówkach tego typu prowadzonych przez inne jednostki samorządu terytorialnego (w szczególności Powiat Bialski), w roku 2012 przebywało 36, a w roku 2014 - 55 mieszkańców Miasta. Z pomocy w formie usług opiekuńczych w 2012 roku skorzystało 58, a w 2014 roku 75 osób.

Znaczącą formą pomocy, udzielanej przez Miasto, były usługi świadczone przez ośrodki wsparcia. W latach 2012-2014 Miasto prowadziło trzy ośrodki wsparcia: noclegownię, Środowiskowy Dom Samopomocy (ŚDS) oraz jadalnię. Liczba miejsc w tych ośrodkach w latach 2012-2014 wynosiła 95⁷. Z pomocy świadczonej w ośrodkach wsparcia w 2012 r. skorzystały 283⁸, a w 2014 r. 293 osoby⁹, w tym 16 osób w wieku ponad 65 lat. Na dzień 31 grudnia kolejnych lat objętych kontrolą nie było osób oczekujących na umieszczenie w ŚDS.

(dowód: akta kontroli str. 125-186)

1.3. Według wyjaśnień siedmiu – losowo wybranych - pracowników socjalnych, zajmujących się sprawami związanymi z usługami opiekuńczymi i kierowaniem osób do dps: w Mieście nie ma osób w wieku 65 lat i więcej, które wymagałyby objęcia pomocą w postaci usług opiekuńczych lub też skierowania do dps; wszystkie rodziny wymagające pomocy i zgadzające się na nią, pomoc taką uzyskują; zdarzają się sytuacje, że osoby kwalifikujące się do przyznania usług opiekuńczych odmawiają korzystania z takich świadczeń, z uwagi na niechęć do wpuszczania osób obcych do domu; w większości przypadków osoby starsze, kwalifikujące się do umieszczenia w dps, nie chcą opuszczać domu w sytuacji, kiedy stan zdrowia i oferowana pomoc (rodzina, najbliższe otoczenie, usługi opiekuńcze) umożliwia w miarę samodzielną egzystencję; chęć uniknięcia ponoszenia wysokich opłat za pobyt w dps mobilizuje rodziny do zapewniania opieki osobom starszym we własnym zakresie, często osoby takie umieszczane zostają w zakładach opiekuńczo-leczniczych (zoł) lub też

⁴ Nadanego uchwałą nr XVIII/164/12 RM z dnia 30 marca 2012 r.

⁵ Wprowadzonym zarządzeniem nr 2/2010 dyrektora Ośrodka z dnia 6 kwietnia 2010 r.

⁶ Liczba mieszkańców Miasta wynosiła: wg stanu na: 31.12.2012 r. – 57 090, 31.12.2013 r. – 56 906, 31.12.2014 r. – 56 730.

⁷ Noclegownia – 20, ŚDS – 45, jadalnia – 30.

⁸ Noclegownia – 22, ŚDS – 53, jadalnia – 208.

⁹ Noclegownia – 26, ŚDS – 56, jadalnia – 211.

w prywatnych domach pomocy, gdzie standard świadczonych usług jest jednak niższy niż w placówkach państwowych; osoby wymagające bezwzględnego skierowania do dps, kierowane były do nich niezależnie od ich dochodów oraz możliwości współfinansowania ich pobytu w dps przez osoby zobowiązane do świadczenia pomocy na ich rzecz; nie są znane przypadki, w których niewystarczające środki w budżecie gminy miałyby wpływ na odmowę skierowania do dps.

Pracownicy socjalni przedstawili na potrzeby niniejszej kontroli szczegółowe dane, dotyczące liczby osób korzystających z pomocy, a także osób, które w najbliższym czasie pomocy takiej będą wymagać, co potwierdza ich rozeznanie sytuacji podopiecznych. Ponadto w złożonych wyjaśnieniach podkreślili, że sprawy związane ze sporządzeniem dokumentacji, sprawozdań itp. zajmują im średnio ok. 45-50% miesięcznego czasu pracy.

Dyrektor Ośrodka podała m.in., że: najskuteczniejszą i najczęściej oczekiwaną formą pomocy są usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania osoby zainteresowanej; osobom starszym zależy, by możliwie długo pozostać w dotychczasowym miejscu zamieszkania, a decyzję o pobycie w domu pomocy społecznej podejmują w ostateczności; dotychczas nie odnotowano sytuacji, by brak środków finansowych po stronie Miasta był barierą w realizacji zadań ustawowych wynikających z ustawy o pomocy społecznej (dps i usługi opiekuńcze); ustawowe formy pomocy proponowane i realizowane przez MOPS aktualnie odpowiadają potrzebom osób starszych; po wprowadzeniu przez ustawodawcę świadczeń rodzinnych, tj. specjalnego zasiłku opiekuńczego oraz, gdy osoba starsza otrzymuje świadczenie z funduszu ubezpieczeń społecznych (emeryturę lub rentę), rodzinie bardziej opłaca zająć się taką osobą w miejscu zamieszkania, niż partycypować w dość wysokich kosztach utrzymania w dps; nie odnotowano przypadków wywierania presji, czy też zniechęcania osób starszych przez członków rodzin w sytuacji, gdy zachodzi konieczność umieszczenia w dps; zdarzają się przypadki, zwłaszcza osób ze schorzeniami psychicznymi, iż odmawiają one umieszczenia w dps, wówczas MOPS występuje do Sądu Rejonowego w Białej Podlaskiej o umieszczenie w dps bez ich zgody; od stycznia 2012 r. do 22 czerwca br. odnotowano 10 takich przypadków; główne bariery związane z kierowaniem do dps to: wysokie koszty utrzymania, niskie świadczenia emerytalno-rentowe osób umieszczonych w dps, konieczność partycypacji osób zobowiązanych do alimentacji w kosztach utrzymania, długi okres oczekiwania na postanowienie sądu o umieszczeniu w dps bez zgody osoby zainteresowanej; bariery w organizacji usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania nie występują.

(dowód: akta kontroli str. 187-205, 424)

1.4. MOPS informował mieszkańców Białej Podlaskiej o dostępnych formach pomocy społecznej, w tym adresowanych do osób starszych, poprzez zamieszczenie na stronie internetowej Ośrodka informacji o: obowiązujących w tym zakresie przepisach prawa, formach i zakresie pomocy społecznej, osobach do niej uprawnionych oraz zasadach odpłatności. Na stronie internetowej Ośrodka zamieszczono również wykaz pracowników socjalnych, z podaniem nazwisk, numeru telefonu oraz godzin dyżurów w MOPS, do których mogli się zwracać mieszkańcy miasta z określonych rejonów działania tych pracowników. Informacje dotyczące form oraz zasad i możliwości udzielania pomocy osobom starszym zamieszczano też w lokalnej prasie oraz w informatorze poświęconym bezpieczeństwu w rodzinie. Osobom zainteresowanym szczegółowych informacji w ww. zakresie udzielano w trakcie przeprowadzanych wywiadów środowiskowych oraz alimentacyjnych.

W latach 2012-2014 do Urzędu Miasta Biała Podlaska (UM) nie wpłynęły skargi dotyczące obszarów objętych kontrolą NIK.

(dowód: akta kontroli str. 206-208, 274-279, 395)

1.5. Kwoty zaplanowane w latach 2012-2014 na finansowanie usług opiekuńczych, kierowanie osób do dps oraz funkcjonowanie ŚDS uwzględniały potrzeby, zgłaszane przez MOPS. Wydatki na ten cel w poszczególnych latach zaplanowano odpowiednio w wysokości: 1 214 tys. zł, 1 444 tys. zł, 1 558,1 tys. zł, a wydatkowano: 1 202,3 tys. zł (99%), 1 430,2 tys. zł (99%), 1 546,4 tys. zł (99,3%).

W 2012 r. na opłacenie pobytu 36 mieszkańców Miasta w dps wydatkowano z budżetu Miasta 552,9 tys. zł (plan 556 tys. zł). Koszt miesięcznej dopłaty do pobytu jednej osoby wyniósł 1 868 zł. Na opłacenie usług opiekuńczych 58 osób wydatkowano 112,4 tys. zł (plan 121 tys. zł). Przeciętny miesięczny koszt usług opiekuńczych na jedną osobę wyniósł 161 zł. Na sfinansowanie zajęć terapeutycznych 53 osób w ŚDS wydano 537 tys. zł (plan 537 tys. zł). Przeciętny miesięczny koszt zajęć w ŚDS na jedną osobę wyniósł 844 zł.

W 2013 r. na opłacenie pobytu 43 mieszkańców Miasta w dps wydatkowano z budżetu Miasta 748,5 tys. zł (plan 748,5 tys. zł). Koszt miesięcznej dopłaty do pobytu jednej osoby wyniósł 1 737 zł. Na opłacenie usług opiekuńczych 58 osób wydatkowano 126,2 tys. zł (plan 140 tys. zł). Przeciętny miesięczny koszt usług opiekuńczych na jedną osobę wyniósł 181 zł. Na sfinansowanie zajęć terapeutycznych 52 osób w ŚDS wydano 555,5 tys. zł (plan 555,5 tys. zł). Przeciętny miesięczny koszt zajęć w ŚDS na jedną osobę wyniósł 890 zł.

W 2014 r. na opłacenie pobytu 55 mieszkańców Miasta w dps wydatkowano z budżetu Miasta 812,4 tys. zł (plan 822,1 tys. zł). Koszt miesięcznej dopłaty do pobytu jednej osoby wyniósł 1 838 zł. Na opłacenie usług opiekuńczych 75 osób wydatkowano 173 tys. zł (plan 175 tys. zł). Przeciętny miesięczny koszt usług opiekuńczych na jedną osobę wyniósł 192 zł. Na sfinansowanie zajęć terapeutycznych 56 osób w ŚDS wydano 561 tys. zł (plan 561 tys. zł). Przeciętny miesięczny koszt zajęć w ŚDS na jedną osobę wyniósł 834 zł.

(dowód: akta kontroli str. 209-258, 282-335)

Z ustaleń kontroli wynika, że ww. formy pomocy były przeznaczone dla osób znajdujących się w określonej sytuacji życiowej i koszt świadczenia nie był czynnikiem decydującym o przyznaniu danej formy pomocy. Usługi opiekuńcze świadczone osobom, które mogły samodzielnie egzystować, często z dużą pomocą rodziny lub środowiska; w niektórych przypadkach osoby powinny być umieszczone w dps, lecz nie wyrażały na to zgody. Skierowania do dps otrzymywały osoby niezdolne do samodzielnego życia, pozbawione pomocy rodziny.

(dowód: akta kontroli str. 285-335)

1.6. Miasto opracowało strategię rozwiązywania problemów społecznych na lata 2009-2015, przyjętą uchwałą nr XXX/43/09 RM z 15 czerwca 2009 r. W strategii nie określono jej ram finansowych oraz wskaźników realizacji działań, o których mowa w art. 16b ust. 1 pkt 3 u.p.s. Opracowywanie strategii rozwiązywania problemów społecznych należało do obowiązków Wydziału Polityki Społecznej UM.

Dokument ten uwzględniał zagadnienia związane z kierowaniem mieszkańców Miasta do dps, rozwojem usług opiekuńczych oraz rozwojem innych form pomocy społecznej przewidzianych dla osób starszych (jednym z priorytetów strategii było tworzenie warunków sprzyjających integracji w starzejącym się społeczeństwie). Zidentyfikowano niekorzystne tendencje demograficzne oraz przewidziano działania im przeciwdziałające. Do istotnych zagrożeń zaliczono m.in. postępujące starzenie

się społeczeństwa, będące wynikiem obniżenia się poziomu współczynnika dzietności i wydłużenia się przeciętnego trwania życia. Wskaźnik liczby ludności w wieku 65 lat i więcej do ogólnej liczby mieszkańców wzrósł z 9,2% w roku 1996 do 11,5% w roku 2008.

Wyznaczono do realizacji 11 celów operacyjnych w siedmiu modułach (obszarach tematycznych)¹⁰, m.in.: szerokie wsparcie rodziny w jej funkcjonowaniu społecznym i ekonomicznym; aktywizacja środowiska osób niepełnosprawnych i ich rodzin oraz wskazano źródła finansowania (m.in. środki własne Miasta, dotacje celowe, w tym na realizację zadań zleconych z zakresu administracji rządowej, subwencje ogólne oraz środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych). W obszarze pomoc społeczna określono jeden cel strategiczny *zapobieganie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu* oraz cztery cele operacyjne, w tym *przeciwdziałanie ubóstwu jednostek i rodzin*¹¹. W ramach tego celu operacyjnego zaplanowano osiem zadań, w tym m.in. udzielanie pomocy finansowej i w naturze wynikającej z u.p.s., zabezpieczenie posiłku osobom tego pozbawionym, a w szczególności osobom bezdomnym, starszym i dzieciom, zapewnienie schronienia osobom bezdomnym, tworzenie warunków sprzyjających rodzinom w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, tworzenie systemu wsparcia dla osób i rodzin pozostających w trudnych sytuacjach życiowych. W obszarze polityka prorodzinna określono siedem celów strategicznych, a wśród nich cel nr 2 „*otaczanie opieką i wspieranie ludzi starszych*”. W ramach tego celu zaplanowano trzy zadania: otaczanie opieką osób starszych i niedołączonych w miejscach ich zamieszkania, inicjowanie działań wolontariatu oraz działalność uniwersytetów III wieku. Wskazano realizatora – MOPS oraz partnerów – Powiatowy Urząd Pracy oraz organizacje pozarządowe.

W strategii określono, że instytucje samorządowe, jednostki realizujące zadania gminy i powiatu, instytucje administracji rządowej, specjalnej i inne podmioty mające bezpośredni związek z obszarami życia społecznego realizować będą zawarte w opracowaniu zadania w ramach swojej bieżącej statutowej działalności oraz w ramach inicjatyw, formułowanych jako częściowe projekty (programy).

Z informacji udzielonej przez Prezydenta Miasta na potrzeby niniejszej kontroli¹² wynika, że odbywało się wiele spotkań, narad i konsultacji poświęconych realizacji zadań strategii i wyznaczaniu zadań nowych, co zaowocowało m.in. powołaniem Centrum Integracji Społecznej oraz przyjęciem programów w sprawie dużych rodzin i seniorów.

Według informacji Prezydenta Miasta Białą Podlaska koszty realizacji zadań, ujętych w strategii w latach 2012-2014 wyniosły 29 143,8 tys. zł. Wydatki ponoszone były w ramach bieżących zadań samorządu, zgodnie z układem klasyfikacji budżetowej. W kolejnych latach badanego okresu wydatki wyniosły 9 311,5 tys. zł; 9 595,1 tys. zł; 10 237,2 tys. zł, z czego najwięcej w obszarach: pomoc społeczna (łącznie 10 356,3 tys. zł), wspieranie osób niepełnosprawnych (5 773,8 tys. zł) oraz polityka prorodzinna (3 971,7 tys. zł).

W kwestii sposobu koordynacji strategii przez MOPS dyrektor Ośrodka wyjaśniła, że „każdego roku, przy okazji omawiania przez RM sprawozdania z działalności MOPS, prowadzona jest dyskusja dotycząca bieżących problemów społecznych

¹⁰ Rynek pracy”, „Pomoc społeczna”, „Polityka prorodzinna”, „Wspieranie osób niepełnosprawnych”, „Edukacja publiczna”, „Promocja i ochrona zdrowia”, „Przeciwdziałanie patologiom społecznym”.

¹¹ Pozostałe cele to: promowanie rodziny, ochrona praw dziecka; zapobieganie bezdomności i łagodzenie jej skutków; otaczanie opieką i wspieranie w rozwoju dzieci i młodzieży ze środowisk patologicznych zagrożonych demoralizacją i wykluczeniem społecznym.

¹² Monitorowanie realizacji strategii rozwiązywania problemów społecznych należało do obowiązków Wydziału Polityki Społecznej UM.

i możliwości ich rozwiązywania. Ponadto, MOPS, jako realizator bądź partner zobowiązany do podejmowania konkretnych działań wynikających ze strategii, na co dzień współpracuje z powiatowym urzędem pracy, główną komisją rozwiązywania problemów alkoholowych, organizacjami pozarządowymi, placówkami oświaty, poradniami, placówkami służby zdrowia, urzędem miasta, policją.”

(dowód: akta kontroli str. 259-274, 280-281, 395-401, 425)

1.7. Zgodnie z obowiązkiem wynikającym z art. 110 ust. 9 u.p.s. dyrektor Ośrodka składał RM coroczne sprawozdania z działalności oraz przedstawiał potrzeby w zakresie pomocy społecznej, w tym dotyczące funkcjonowania MOPS. Część zgłaszanych potrzeb miała charakter postulatów np. brak przeszkolonej kadry mogącej przeprowadzać szkolenia dla kandydatów na rodziny zastępcze; rozwijanie poradnictwa specjalistycznego i doradztwa niezbędnego do przezwyciężania trudności i radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych; dalszy rozwój różnorodnych form reintegracji społecznej i zawodowej. Najważniejsze, zgłaszane od kilku lat potrzeby dotyczące funkcjonowania Ośrodka zostały zrealizowane, poprzez przydzielenie nowej siedziby (grudzień 2014 r.) oraz zatrudnienie (w 2015 r.) jednej osoby w dziale opieki nad rodziną i dzieckiem. Inną potrzebą - zgłoszoną w roku 2014 – było dostosowanie nowej siedziby Ośrodka do potrzeb osób niepełnosprawnych, tj. umożliwienie dostępu z poziomu terenu na poziom parteru, poprzez zamontowanie odpowiedniego podnośnika schodowego.

Sygnalizowane przez Ośrodek potrzeby, a także cele ujęte w strategii stanowiły podstawę do opracowania i wdrożenia lokalnych programów, w tym w zakresie pomocy osobom starszym:

- uchwałą nr XXXIV/366/14 RM z dnia 11.08.2014 r. przyjęto Program wsparcia i aktywizacji seniorów, skierowany do osób, które ukończyły 60. rok życia. Celem programu jest poprawa jakości życia osób starszych, poprzez m.in. aktywność społeczną, kulturalną, edukacyjną, turystyczną. Program jest realizowany przez szereg jednostek organizacyjnych miasta, m.in. MOPS;
- uchwałą nr XII/122/11 RM z dnia 28.11.2011 r. przyjęto miejski Program promocji i ochrony zdrowia psychicznego na lata 2011-2015, uwzględniający potrzeby mieszkańców w zakresie zdrowia psychicznego i opieki psychiatrycznej oraz przewidujący konieczność dostosowania do nich skoordynowanej różnorodnej pomocy. Adresatami programu są m.in. osoby dorosłe, a jednym z partnerów MOPS;
- uchwałą nr XXVIII/263/13 RM z dnia 24.06.2013 r. przyjęto program aktywności lokalnej na rok 2013 pod nazwą „Po pierwsze rodzina”, w którym brało udział szeroko rozumiane otoczenie, tj. m.in. osoby starsze ze środowiska rodzin wielodzietnych;
- uchwałą nr XX/183/12 RM z dnia 22.06.2012 r. przyjęto program aktywności lokalnej na rok 2012 pod nazwą „Moja ulica”, skierowany do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, który przewidywał m.in. wsparcie dla osób starszych.

(dowód: akta kontroli str. 273)

Urząd Miasta przygotowywał rokrocznie ocenę zasobów pomocy społecznej w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej, która zawierała elementy wymagane art. 16a ust. 2-3 u.p.s. Oceny te wskazywały formy pomocy objęte kontrolą.

(dowód: akta kontroli str. 336-378)

Prezydent Miasta w informacji przedłożonej w związku z niniejszą kontrolą podał, że sprawy związane z usługami opiekuńczymi i kierowaniem mieszkańców do dps były omawiane na posiedzeniach RM i jej stałych komisji przy okazji: przyjmowania sprawozdań z działalności MOPS; przyjmowania informacji o zasobach pomocy społecznej; przyjmowania programu współpracy z organizacjami pozarządowymi (i sprawozdania z jego realizacji); przyjęcia Programu wsparcia i aktywizacji seniorów. Łącznie w latach 2012-2014 dokumenty te omawiano na sześciu posiedzeniach RM oraz 12 posiedzeniach stałych komisji. Z ww. informacji wynikało ponadto, że Miasto aktywnie wspiera realizację inicjatyw podejmowanych na rzecz osób starszych, czego przejawem było m.in.: funkcjonowanie, w ramach Bialskiego Centrum Kultury, sześciu klubów seniora, działających od sześciu do nawet 43 lat; funkcjonowanie dwóch uniwersytetów III wieku; powołanie w 2014 r. bialskiej rady seniorów, stanowiącej przedstawicielstwo 18 podmiotów, w tym organizacji reprezentujących emerytów, rencistów, kombatantów oraz instytucji działających na rzecz tych środowisk. Do głównych obszarów zainteresowań rady należą: zapobieganie i przełamywanie marginalizacji seniorów; wspieranie ich aktywności; profilaktyka i promocja zdrowia; działania na rzecz wypoczynku, edukacji oraz kultury; przyjęcie Programu wsparcia i aktywizacji seniorów.

Miasto Biała Podlaska w 2012 r. zdobyło trzecie miejsce w wojewódzkim konkursie "Gmina przyjazna seniorom", zorganizowanym przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie, w ramach obchodów Europejskiego Roku Aktywności Osób Starszych i Solidarności Międzypokoleniowej.

(dowód: akta kontroli str. 379-386, 423)

1.8. Na podstawie art. 50 ust. 6 u.p.s. RM podjęła 10 lutego 2006 r. uchwałę nr I/4/06 w sprawie szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze (z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi) oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat, jak również trybu ich pobierania, w której określono: uprawnionych do otrzymania ww. pomocy, zakres usług opiekuńczych, podstawę i sposób ustalania wymiaru godzin usług opiekuńczych, zasady częściowego lub całkowitego zwolnienia z ponoszenia odpłatności, sposób uiszczania należności za usługi opiekuńcze, zasady wydawania decyzji o zakresie świadczonych usług opiekuńczych.

(dowód: akta kontroli str. 387-391)

W latach 2012-2014 do MOPS wpłynęło 161 wniosków o przyznanie usług opiekuńczych, z których 143 rozpatrzono pozytywnie, jedną odmownie, w związku z właściwością terytorialną Ośrodka, a w 17 przypadkach wydano decyzje umarzające postępowanie, w związku z rezygnacją ubiegających się o świadczenie w trakcie rozpatrywania wniosków. W 2012 oraz 2013 roku z usług opiekuńczych skorzystało po 58, a w 2014 roku - 75 osób. Łącznie zrealizowano 35.293 godzin usług opiekuńczych. Koszt jednej godziny usług opiekuńczych wynosił 11,50 zł w roku 2012 oraz 11,70 zł w latach następnych.

(dowód: akta kontroli str. 285-335, 392)

Analiza 46 decyzji administracyjnych dotyczących świadczeń w formie usług opiekuńczych, przyznanych na podstawie art. 50 ust. 1 u.p.s. 20 osobom, w tym 16 w wieku powyżej 65 lat (80%), wykazała, że:

- świadczenie to przyznawano przede wszystkim osobom starszym, samotnym, niemogącym liczyć na pomoc rodziny, a także osobom posiadającym rodzinę,

gdy nie mogła ona takich usług zapewnić, ze względów organizacyjnych i finansowych;

- przed wydaniem decyzji ustalano sytuację osobistą (w tym stan zdrowia), rodzinną, dochodową i majątkową osoby ubiegającej się o przyznanie pomocy w formie usług opiekuńczych. W przypadku osób korzystających ze stałych form pomocy, aktualizację wywiadu środowiskowego sporządzano nie rzadziej niż co 6 miesięcy;
- prawidłowo wyliczono dochód przypadający na osobę w rodzinie, a wysokość opłat ustalono zgodnie z przepisami u.p.s. i uchwały RM z 10 lutego 2006 r. W 36 przypadkach zastosowano częściowe zwolnienie z odpłatności za usługi, ze względu na wysokość dochodu na osobę. W dziewięciu przypadkach świadczeniobiorcy byli zwolnieni całkowicie z opłat za usługi, przy czym w dwóch sprawach ze względu na wysokość dochodu uprawniającą do zwolnienia, a w siedmiu z uwagi na wysokie koszty leczenia, samotność wnioskodawcy oraz niepełnosprawność;
- postępowania prowadzono z zachowaniem terminów, o których mowa w art. 35 k.p.a. Od złożenia wniosku do wydania decyzji pozytywnej upływało od 3 do 29 dni (przeciętnie 16 dni);
- decyzje zawierały prawidłowe pouczenie o przysługującym trybie odwoławczym (do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Białej Podlaskiej, za pośrednictwem dyrektora Ośrodka) oraz o konieczności informowania MOPS o wszelkich zmianach sytuacji osobistej i majątkowej świadczeniobiorcy;
- w analizowanych sprawach nie stwierdzono zaległości w regulowaniu opłat za usługi;
- wszystkim osobom, które uzyskały uprawnienia do korzystania z usług opiekuńczych, MOPS zapewnił dostęp do nich, w badanych sprawach nie stwierdzono decyzji odmownych.

(dowód: akta kontroli str. 393-394)

1.9. Prezydent Miasta wydał 21 listopada 2011 r. zarządzenie nr 295/11 w sprawie ogłoszenia otwartego konkursu ofert na realizację zadań publicznych z zakresu pomocy społecznej w 2012 r., obejmujących m.in. świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania oraz zapewnienie wsparcia osobom z zaburzeniami psychicznymi w środowiskowym domu samopomocy.

Ogłoszenie konkursu ofert zawierało informacje wymagane art. 13 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie¹³, wyznaczony termin do składania ofert był zgodny z art. 13 ust. 1, a sposób jego ogłoszenia z art. 13 ust. 3 ww. ustawy, tj. w Biuletynie Informacji Publicznej, na tablicy ogłoszeń oraz na stronie internetowej UM.

1.9.1. Realizację zadania polegającego na świadczeniu usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania powierzono Polskiemu Komitetowi Pomocy Społecznej Zarząd Okręgowy w Białej Podlaskiej (PKPS), który spełnił warunki udziału w konkursie i przedstawił ofertę korzystniejszą od drugiego podmiotu, który uczestniczył w konkursie. PKPS, na potrzeby konkursu ofert, przedstawił informację, z której wynikało, że od ponad 30 lat świadczy usługi opiekuńcze na terenie powiatu, wykazując się sprawnością organizacyjną oraz solidnością w realizacji działań opiekuńczo-pomocowych. Osoby zatrudnione w PKPS nie były jednocześnie pracownikami MOPS.

Prezydent Miasta zawarł 15 lutego 2012 r. z PKPS umowę (na okres pięciu lat), która stanowiła m.in., że usługi opiekuńcze świadczone będą osobom, które

¹³ Dz. U. z 2014 r., poz. 1118, ze zm., zwanej dalej ustawą o działalności pożytku publicznego.

otrzymają w tym zakresie decyzje administracyjne dyrektora MOPS, a wysokość środków ustalana będzie co roku, w formie aneksu do umowy.

W latach 2012-2014 PKPS otrzymał z UM dotacje w łącznej kwocie 436 tys. zł, z której wykorzystał 411,6 tys. zł (94,4%). Wydatki poniesiono w szczególności na wynagrodzenia i składki ZUS opiekunek domowych (323,4 tys. zł, tj. 78,6%). Niewykorzystane dotacje zwrócono w terminie określonym w umowie.

Przeprowadzone przez pracowników MOPS kontrole w PKPS (10 grudnia 2012 r., 18 listopada 2013 r., 20 i 24 listopada 2014 r.) nie wykazały nieprawidłowości¹⁴.

(dowód: akta kontroli str. 95-117)

1.9.2. Realizację zadania, polegającego na zapewnieniu wsparcia osobom z zaburzeniami psychicznymi w ŚDS powierzono Ośrodkowi „Misericordia” Caritas Biała Podlaska (Caritas), który jako jedyny podmiot złożył ofertę i spełnił warunki udziału w konkursie.

Umowa pomiędzy Prezydentem Miasta a Caritas zawarta została 2 stycznia 2012 r. na okres pięciu lat. Jej przedmiotem było prowadzenie ŚDS dla 45 osób z zaburzeniami psychicznymi, w celu podtrzymywania i rozwijania umiejętności osób uczestniczących w zajęciach, niezbędnych do możliwie jak najbardziej samodzielnego i aktywnego życia, a wysokość środków miała być ustalana co roku, w formie aneksu do umowy.

W latach 2012-2014 na realizację zadania Caritas otrzymał dotacje w wysokości odpowiednio: 537 tys. zł, 555,5 tys. zł, 544 tys. zł. Dotacje niewykorzystane w 2013 i 2014 roku, odpowiednio: 26 zł i 65,23 zł, zostały zwrócone z zachowaniem terminu określonego w umowie (2 stycznia 2014 r. oraz 5 stycznia 2015).

Przeprowadzona przez pracowników MOPS kontrola w ŚDS w listopadzie 2012 r. wykazała, że placówka spełnia wymogi przewidziane w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2010 r. w sprawie środowiskowych domów samopomocy¹⁵, a w szczególności obiekt jest: usytuowany w miejscu zapewniającym bezpieczeństwo i spokój uczestników zajęć; pozbawiony barier architektonicznych; wyposażony w udogodnienia umożliwiające funkcjonowanie osobom niepełnosprawnym; wyposażony w sprzęty odpowiednie do realizacji zadań wspierająco-aktywizujących.

Kontrola przeprowadzona w listopadzie 2013 r. wykazała, że wszyscy pracownicy zatrudnieni w ŚDS posiadają kwalifikacje odpowiednie do zajmowanych stanowisk. Zajęcia prowadzone są od poniedziałku do piątku w godzinach od 8:00 do 15:00. Osobom korzystającym ze świadczeń ŚDS zapewniał dostęp do kilku pracowni (m.in. informatycznej, gospodarstwa domowego) oraz gabinetów (poradnictwa socjalno-prawnego, psychologicznego i pielęgniarstwa).

(dowód: akta kontroli str. 118-121)

1.9.3. Umowa na przygotowanie i wydawanie gorących posiłków w jadalni Ośrodka zawarta została pomiędzy MOPS a Ośrodkiem „Misericordia” w Białej Podlaskiej 6 lutego 2008 r. Umowę rozwiązano z dniem 31 grudnia 2013 roku.

Prezydent Miasta wydał 3 grudnia 2013 r. oraz 26 maja 2014 r. zarządzenia w sprawie ogłoszenia otwartego konkursu ofert na realizację zadania publicznego

¹⁴ Stwierdzono, że: dokumentacja prowadzona jest w sposób prawidłowy i przejrzysty, pozwalający na potwierdzenie realizacji zadania wynikającego z zawartej umowy; karty realizacji usług opiekuńczych zawierają podpisy klientów, potwierdzające czas pracy opiekuńcy; miesięczne rozliczenia świadczonych usług opiekuńczych, w formie imiennego wykazu świadczeniobiorców, z uwzględnieniem ilości wykonanych usług opiekuńczych, są przekazywane do MOPS po zakończeniu każdego miesiąca; odpłatność od świadczeniobiorców pobierana jest zgodnie z odpłatnością ustaloną w decyzji MOPS i przekazywana na konto bankowe UM do 30. dnia miesiąca następnego po wykonaniu usługi; zleceniobiorca na bieżąco, telefonicznie, zgłaszał do pracowników MOPS informacje o zmianach sytuacji życiowej podopiecznych, ich prośby i oczekiwania.

¹⁵ Dz. U. nr 238, poz. 1586 ze zm.

z zakresu pomocy społecznej w 2014 r. w zakresie zapewnienia posiłków osobom, które własnym staraniem nie mogą ich sobie zapewnić. Ogłoszenia zawierały informacje wymagane art. 13 ust. 2 ustawy o działalności pożytku publicznego, wyznaczony termin do składania ofert był zgodny z art. 13 ust. 1, a sposób jego ogłoszenia z art. 13 ust. 3 ww. ustawy.

Realizację zadania w obu przypadkach powierzono Caritas Diecezji Siedleckiej (Caritas Siedlce), który jako jedyny podmiot składał ofertę i jednocześnie spełniał warunki udziału w konkursie.

Umowy, przedmiotem których było zapewnienie przez zleceniobiorcę posiłków osobom, które własnym staraniem nie mogą im sobie zapewnić, zawarte zostały pomiędzy Miastem a Caritas Siedlce 8 stycznia oraz 3 lipca 2014 r. (odpowiednio na okres I i II półrocza 2014 r.). Miasto zobowiązało się każdorazowo do przekazania na realizację ww. zadania dotacji w kwocie 50 tys. zł.

Środki dotacji wykorzystanej w I półroczu. 2014 r. (49,2 tys. zł) stanowiły 53,6% całkowitych kosztów zadania (91,8 tys. zł) i zapewniły wydanie 13 518 posiłków, a środki dotacji wykorzystanej w II półroczu. 2014 r. (33,6 tys. zł) stanowiły 42,1% całkowitych kosztów zadania (79,9 tys. zł) i zapewniły wydanie 9 337 posiłków, dla około 115 uczestników zadania. Niewykorzystane dotacje zostały terminowo zwrócone na rachunek UM.

(dowód: akta kontroli str. 45-124, 402)

1.10. – 1.11. W okresie objętym kontrolą na terenie Miasta nie funkcjonowały rodzinne domy pomocy dla osób starszych, w rozumieniu art. 52 ust. 1 u.p.s. oraz mieszkania chronione dla osób starszych, o których mowa w art. 53 ust. 1 u.p.s. Dyrektor Ośrodka wyjaśniła, że „osoby wymagające całodobowej opieki i niezdolne do samodzielnej egzystencji, po ustaleniu ze zobowiązanymi do alimentacji, dotyczących możliwości zapewnienia właściwej opieki, kierowane są do domów pomocy społecznej, funkcjonujących na terenie powiatu bialskiego (Kozula, Konstantynów, Kostomłoty, Kodeń). Wszystkie dps-y dysponują wolnymi miejscami, i nikomu, kto rzeczywiście wymaga tej formy pomocy, nie odmówiono jej udzielenia. W II półroczu br. Wojewódzki Szpital Specjalistyczny rozpocznie inwestycję obejmującą m.in. budowę zakładu opieki paliatywnej z 21 miejscami, domu dziennego pobytu dla osób starszych, przewidującego 15 miejsc oraz ZOL-u z 52 miejscami, co znacznie rozszerzy ofertę pomocy, z której będą mogli korzystać mieszkańcy Miasta. Planowane zakończenie i oddanie do użytku ww. obiektu to koniec 2016 r. Osobom starszym na terenie Miasta zapewnia się usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania w wymaganym wymiarze i zakresie zarówno przez gminę, jak i rodzinę. Wydaje się, że obecnie, przy istniejących już formach wsparcia zarówno usługowego, jak i finansowego (specjalne zasiłki dla opiekunów), nie ma zapotrzebowania na pobyt w mieszkaniu chronionym dla osób starszych, bądź rodzinnym domu pomocy. Niemniej jednak, w kontekście zmian demograficznych i starzejącego się społeczeństwa, pod uwagę władz miejskich poddany zostanie temat utworzenia chociażby kilku mieszkań chronionych dla osób starszych i ewentualnie rodzinnego domu pomocy.”

(dowód: akta kontroli str. 202, 403)

1.12. W okresie objętym kontrolą nie były przeprowadzane w MOPS kontrole zewnętrzne z zakresu świadczenia pomocy osobom starszym. Zagadnienia te nie były także przedmiotem audytu wewnętrznego ze strony Urzędu Miasta.

W załączniku nr 4 do procedur kontroli zarządczej (procedury zarządzania ryzykiem w MOPS), przyjętych zarządzeniem dyrektora Ośrodka z 10 kwietnia 2012 r., określono m.in., że obszary ryzyka wynikają z realizacji zadań w ramach: strategii

rozwiązywania problemów społecznych, programu „Pomoc państwa w zakresie żywienia”, indywidualnego programu wychodzenia z bezdomności. Wśród kategorii ryzyka wyróżniono ryzyko zewnętrzne, mogące wystąpić m.in. w związku ze zmianami przepisów prawnych, presją społeczną, zmianami demograficznymi, zapotrzebowaniem społecznym. Na wniosek dyrektora corocznie była dokonywana identyfikacja ryzyka, określenie jego poziomu oraz ustalenie metod przeciwdziałania, w odniesieniu do zadań własnych i zleconych Ośrodka.

W sprawozdaniu z funkcjonowania kontroli zarządczej w MOPS za rok 2014 określono, że pracownicy Ośrodka do najistotniejszych zagadnień związanych z ryzykiem zewnętrznym zaliczyli konieczność dostosowania kryteriów dochodowych do realiów życia codziennego.

(dowód: akta kontroli str. 38-44, 285-335, 407- 421)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej zapewnił w kontrolowanym okresie dostępność do opieki zastępczej w miejscu zamieszkania oraz prawidłowo realizował zadania w zakresie świadczenia usług opiekuńczych.

2. Prawidłowość kierowania osób do domów pomocy społecznej i finansowania ich pobytu

Opis stanu
faktycznego

2.1.-2.2. W roku 2012 o umieszczenie w dps ubiegało się 30 osób. Wydano 17 decyzji pozytywnych, pięć odmownych, a w ośmiu przypadkach umorzono postępowanie, gdyż w jego trakcie wnioskodawcy zrezygnowali z ubiegania się o skierowanie do dps.

W roku 2013 o umieszczenie w dps ubiegało się 21 osób. Wydano 13 decyzji pozytywnych, jedną odmowną, a w siedmiu przypadkach umorzono postępowanie z ww. powodów.

W roku 2014 o wydanie skierowania do dps ubiegało się 45 osób. Wydano 32 decyzje pozytywne, trzy odmowne, a w 10 przypadkach umorzono postępowanie z powodów jw.

Nie stwierdzono przypadków odmowy umieszczenia osób w dps z powodu braku miejsc, po uzyskaniu skierowania z MOPS.

(dowód: akta kontroli str. 285-335, 404-406, 422)

Analiza 25 decyzji administracyjnych o skierowaniu osób do dps (w tym 17 w wieku powyżej 65 lat, tj. 68%), wydanych w badanym okresie wykazała, że:

- wnioski o skierowanie do domu pomocy społecznej sporządzone były stosownie do § 8 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 sierpnia 2012 r. w sprawie domów pomocy społecznej¹⁶;
- przed wydaniem decyzji ustalano sytuację osobistą (w tym stan zdrowia), rodzinną, dochodową i majątkową osoby ubiegającej się o skierowanie do dps. W przypadku osób korzystających ze stałych form pomocy, wywiad środowiskowy aktualizowano nie rzadziej niż co 6 miesięcy. Prawidłowo wyliczano dochód przypadający na osobę w rodzinie. Stosownie do art. 54 ust. 1 u.p.s., do dps kierowano osoby wymagające całodobowej opieki

¹⁶ Dz. U. z 2012 r., poz. 964, dalej rozporządzenie w sprawie dps.

z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, którym nie można było zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych;

- postępowania wszczęte na wniosek strony prowadzone były z zachowaniem terminów, o których mowa w art. 35 i art. 36 k.p.a.;
- decyzje zawierały prawidłowe pouczenia o przysługującym trybie odwoławczym, (do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Białej Podlaskiej, za pośrednictwem dyrektora Ośrodka) oraz o konieczności niezwłocznego poinformowania MOPS o każdej zmianie sytuacji osobistej i majątkowej, która wiąże się z podstawą do przyznania świadczeń;
- decyzje były odbierane osobiście przez świadczeniobiorców lub przesyłane pocztą za zwrotnym potwierdzeniem odbioru.

Analiza 10 losowo wybranych spraw dotyczących określenia wysokości opłaty za pobyt w dps, po uzyskaniu informacji (w szczególności z ZUS oraz KRUS) o zmianie sytuacji dochodowej mieszkańca, wykazała, że:

- w pięciu przypadkach zmiana dochodu nie przekroczyła 10% kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej, w związku z czym, stosownie do art. 106 ust. 3b u.p.s., opłata nie ulegała zmianie;
- w związku ze zmianą dochodu osoby umieszczonej w dps, w pięciu przypadkach, na podstawie art. 106 ust. 5 u.p.s., wydane zostały decyzje w sprawie zwiększenia odpłatności. Nowe opłaty obowiązywały po dniu otrzymania decyzji przez mieszkańców, lecz przed upływem terminu do wniesienia odwołania. Decyzjom tym nie nadawano rygoru natychmiastowej wykonalności.

2.3. Wysokość opłat za pobyt osób skierowanych do dps została określona na podstawie przepisów art. 61 u.p.s. Dwie osoby zrezygnowały ze skierowania do dps po ustaleniu opłaty za pobyt. W jednym przypadku świadczenioborca, skierowany do dps na czas określony, poinformował o poprawie stanu zdrowia, w drugim przypadku świadczenioborca nie określił powodów rezygnacji. W 24 przypadkach świadczeniobiorcy ponosili opłatę w wysokości 70% dochodu, przy czym jedna z osób pokryła pełny koszt utrzymania. Jedna osoba skierowana do dps nie posiadała żadnego dochodu, w związku z czym częściową opłatę ponosił członek rodziny. W analizowanych sprawach nie wydawano decyzji o częściowym lub całkowitym zwolnieniu z opłaty za pobyt w dps.

2.4. Z tytułu opłacenia pobytu osób skierowanych do dps w latach 2012-2014 Miasto poniosło koszty w łącznej wysokości 2 113,8 tys. zł. Na dzień 31 grudnia kolejnych lat objętych kontrolą nie było osób oczekujących na umieszczenie w dps.

Na koniec 2014 r. zaległości w opłatach za pobyt w dps przez zobowiązanych członków rodzin w kwocie 3 924 zł dotyczyły trzech osób (1 820 zł, 1 693 zł oraz 411 zł). W wyniku podjętych przez MOPS działań windykacyjnych, kwota pierwszej zaległości była sukcesywnie zmniejszana i na 24 czerwca 2015 r. wynosiła 800 zł, a pozostałe dwie zaległości zostały do ww. daty spłacone.

2.5. Analiza wszystkich decyzji odmawiających skierowania do dps (dziewięć, z których sześć dotyczyło osób w wieku 65+) wykazała, że przyczyną ich wydania było:

- złożenie czterech wniosków przez członków rodzin, przy braku ubezwłasnowolnienia osoby, w imieniu której złożono wniosek, oraz braku zgody osoby zainteresowanej, co naruszało art. 102 ust. 1 u.p.s.;
- uporczywe unikanie przez dwóch wnioskodawców przeprowadzenia wywiadu środowiskowego, co naruszało art. 106 ust.4 u.p.s.;

- niespełnienie przez trzech wnioskodawców wymogów art. 54 ust. 1 u.p.s. (nie wymagali całodobowej opieki), w związku z czym nie przysługiwało im prawo do umieszczenia w dps.

Nie stwierdzono przypadków zaskarżenia decyzji Ośrodka w sprawie kierowania do dps (w tym decyzji odmownych) oraz naliczania opłaty za pobyt.

(dowód: akta kontroli str. 404-406, 426-532)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Opłaty za pobyt w dps, w związku ze zmianą sytuacji dochodowej osób w nich umieszczonych, w pięciu przypadkach podwyższono z datą wcześniejszą, niż data, w której wydane w tej sprawie decyzje stały się ostateczne. Było to niezgodne z art. 130 § 1 k.p.a., w związku art. 106 ust. 1 i 5 u.p.s.

Decyzje w ww. sprawach zostały podpisane przez byłą (cztery przypadki) i obecną (jeden przypadek) zastępcę dyrektora MOPS.

Dyrektor MOPS wyjaśniła, że decyzja ustalająca odpłatność za dps wydawana jest od miesiąca następującego po miesiącu, w którym mieszkaniec dps uzyskał inny dochód. Znacznym utrudnieniem w postępowaniach jest opóźnienie ze strony ZUS lub KRUS w wydawaniu decyzji waloryzacyjnych. Podczas gdy, zwaloryzowane świadczenia są już wypłacane zainteresowanym, MOPS może wydać decyzję zmieniającą dopiero wówczas, gdy posiada rodzinny wywiad środowiskowy z niezbędnymi załącznikami, a takim jest m.in. decyzja organu rentowego.

(dowód: akta kontroli str. 533-534)

Ocena częściowa

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej prawidłowo realizował zadania w zakresie kierowania osób do domów pomocy społecznej i finansowania ich pobytu. Zastrzeżenia NIK dotyczą podwyższania opłat za pobyt w tych placówkach z datą wcześniejszą, niż data, w której decyzje wydane w tych sprawach stały się ostateczne.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹⁷, wnosi o stosowanie art. 130 k.p.a., przy wydawaniu decyzji w sprawie podwyższenia opłaty za pobyt mieszkańca w dps.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Lublinie.

¹⁷ Dz. U. z 2012 r., poz. 82, ze zm. – zwanej dalej *ustawą o NIK*.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania wniosku oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Lublin, dnia 5 sierpnia 2015 r.

Kontroler
Marek Raczkowski
specjalista kontroli państwowej

Dyrektor
Delegatury Najwyższej Izby Kontroli
w Lublinie
Edward Lis

.....
Podpis

.....
Podpis